

ÖĞRETMENLERİN MESLEKİ TÜKENMİŞLİK DÜZEYLERİNİN İNCELENMESİ

Asil Aslan AKYILDIZ

akyildizaslan@gmail.com [Orcid.org/0009-0003-4966-9020](https://orcid.org/0009-0003-4966-9020)

Milli Eğitim Bakanlığı

Gamze ILGIN

gamzeilgin87@gmail.com [Orcid.org/0009-0006-3425-3796](https://orcid.org/0009-0006-3425-3796)

Milli Eğitim Bakanlığı

Sibel KARA

sibelgeler@gmail.com [Orcid.org/0009-0002-6337-1215](https://orcid.org/0009-0002-6337-1215)

Milli Eğitim Bakanlığı

Öznur YILDIZ

oznuryildiz.bilsem@oulook.com

Milli Eğitim Bakanlığı

Atf: Akyıldız, A. A., Ilgın, G., Kara, S., & Yıldız, Ö. (2024). Öğretmenlerin mesleki tükenmişlik düzeylerinin incelenmesi. *International Journal Of Original Educational Research*. 2(4), 45-56.

Özet

Bu çalışmada, öğretmenlerin meslekleri ile alakalı tükenmişlik düzeylerinin tespit edilmesi ve değişkenler arasında istatistiksel olarak bir ilişkinin olup olmadığının tespit edilmesi amaçlanmaktadır. Araştırmanın çalışma grubunu İstanbul'da bir okulda görevli 80 öğretmen oluşturmaktadır. Bu çalışma için Maslach tükenmişlik ölçeği kullanılmıştır. Ölçek 22 maddeden oluşmakta olup öğretmenlerin tükenmişlik düzeyini ölçmeye yarayan sorulardan oluşmaktadır. Öğretmenlerin tükenmişlik durumlarının hangi düzeyde olduğunu tespit etmek için betimsel istatistik yapılmıştır. Katılımcıların cinsiyetine göre tükenmişlik durumlarının farklılaşıp farklılaşmadığını anlamak için T testi, mesleki kıdem yılına göre değişip değişmediğini anlamak için Anova testi yapılmıştır. Araştırmadan elde edilen bazı sonuçlar şu şekildedir; Öğretmenlerin genel olarak mesleki tükenmişlik düzeylerinin orta seviyede olduğu ortaya çıkmıştır. Kadın öğretmenlerin erkek öğretmenlere göre daha fazla duygusal tükenmişlik yaşadıkları sonucuna ulaşılmıştır. Mesleki kıdem yılı süresiyle ilişkili olarak çalışma süresi az olan öğretmenlerin duyarsızlaşma, duygusal tükenme ve düşük kişisel başarı algıları daha yüksektir.

Anahtar Kelimeler: Öğretmen, Okul, Öğrenci, Tükenmişlik.

Investigation of Teachers' Professional Burnout Levels

Abstract

In this study, it is aimed to determine the burnout levels of teachers related to their professions and to determine whether there is a statistical relationship between the variables. The working group of the research consists of 80 teachers working in a school in Istanbul. Maslach burnout scale was used for this study. The scale consists of 22 items and includes questions to measure the burnout level of teachers. Descriptive statistics were made to determine the level of burnout of teachers. In order to understand whether the burnout status of the participants differed according to their gender, the T test was used, and the Anova test was used to understand whether it varies according to the professional seniority year. It has been found out that teachers' overall professional burnout levels are at a medium level. It was concluded that female teachers experienced more emotional exhaustion than male teachers. Teachers with less working time have higher perceptions of depersonalization, emotional exhaustion and low personal accomplishment in relation to professional seniority.

Keywords: Teacher, School, Student, Burnout.

Giriş

Tükenmişlik; “enerji, güç ya da kaynakların aşırı talepler yoluyla tükenmesi, yorulma ve başarısız olma” anlamlarını taşımaktadır. Bir bireyin tükenmesi, bireyin içinde bulunduğu yaşama sevincini yitirmesi diyebiliriz. Kendisindeki yaşamla ilgili beklentilerinin, isteklerinin yok olmasıdır (Cemaloğlu, Erdemoğlu ve Şahin, 2007). Yaş, medeni durum, çocuk sayısı, işe aşırı bağlılık, kişisel beklentiler, kişilik, motivasyon, kişisel stresler, mesleki doyum, performans, üstlerinden gördüğü destek gibi özellikler kişinin özelliğini yansıttığı gibi tükenmişlikle ilgili araştırmalara da konu olmuştur (Gürbüz, 2008).

Kimi bireysel etmenlerin diğer farklılıklara göre daha fazla tükenmişlikle ilgili etkisi olduğu görülmüştür. Bireysel özellikler de tükenmişliğe sebep olacak veya artmasına sebep olacak, bazen de tükenmişliğin ve sonuçlarının azalmasını sağlayan bir etkiye sahiptir. Tükenmişlikteki etkiye sahip bireysel ve sosyal etmenleri şu şekilde sıralayabiliriz; cinsiyet, yaş, eğitim, medeni durum, işte çalışma süresi, sosyal destek, kişilik ve beklentiler (Cemaloğlu, Erdemoğlu ve Şahin, 2007). Tükenmişliğin zamanında anlaşılması durumunda farklı hastalıklarda olduğu gibi ilerleyebilir. Örneğin çok ilerlemiş bir soğuk algınlığının ülser ve kalp krizine çevrilmesi gibi ilerlemiş hale gelebilir (Özipek, 2006). Bireyin tükenmişlik yaşaması tek bireyi değil aynı zamanda çalışma arkadaşları, hizmet sunulan bireyler, arkadaşları ve aile fertleri de yaşamsal yönden etkilenebilir (Bursalıoğlu, 1987).

Problem Durumu

Sanayileşme olgusunun günümüzde kentleşme rol karmaşası ve yaşam zorluklarının bireyin üstünde yaptığı stres, sağlığı bozacak şekilde etkilemektedir. Günümüzde toplumların çalışan kesim için gün geçtikçe bir yerde bulunma ve devamlı ilişki içinde olmayı gerekli kılan meslekler vardır. Bilhassa da hizmet sektörü bu anlamda devamlı etkileşim gerektiren bir sektördür. Bu mesleklerdeki ortak özellik kişilerle devamlı etkileşim içinde olma, iş temposunun yoğunluğu, çalışanlarda bir takım psiko-sosyal problemler meydana getirmektedir. İş yaşamında oluşan stres, her gün yaşanan iş taleplerinin bir parçası şeklinde görülmektedir. Konusu geçen iş talepleri ile kişi kendini meydana çıkarabilme imkânı yakalayamazsa ve destek bulamaz ise bu unsurlara ilave olarak çalışan bireylerin iş ortamları, ilişkileri, rol ve statü fonksiyonlarındaki negatif

durumlar ortaya çıkar. Bu şekilde hizmetlerini aktardıkları nesil ile ilgili hususların meydana getirdiği negatif etkenler uzun bir süre strese maruz kalmasına sebep olarak tükenmişlik sendromuna dönüşebilmektedir (Cemaloğlu, Erdemoğlu ve Şahin, 2007). Bu sebeple bu araştırmanın problem cümlesi “Eğitim kurumlarında görev yapan öğretmenlerin meslekleri ile ilgili tükenmişlik düzeylerinin nasıldır?” şeklinde oluşmuştur.

Araştırmanın Amacı ve Önemi

Bu çalışmada, eğitim kurumlarında görev yapan öğretmenlerin meslekleri ile ilgili tükenmişlik düzeylerinin tespit edilmesi ve değişkenler arasında istatistiksel olarak bir ilişkinin olup olmadığının tespit edilmesi amaçlanmaktadır. Öğretmenlerde tükenmişlik seviyesi tespit edilerek okul müdürlerinin ve öğretmenlerin bu hususa dikkat etmeleri gerektiğinin altını çizmek, gerekli olduğu durumlarda önlemlerin alınması için veri toplama bakımından yapılan bu çalışmanın uygulama için bir katkı sağlaması; bu nedenle eğitim kurumları için fayda sağlaması öngörülmektedir. İlkokulda görev yapan öğretmenlerin medeni durum, aldıkları maaş ve mesleki kıdem yıllarına göre tükenmişlik durumlarının ne şekilde etkilendiğinin tespit edilmesi, ilkokul öğretmenlerinin çok daha verimli bir eğitim ortamı oluşturmaları ve eğitim sürecinin kaliteli olması bakımından önem taşımaktadır. Bu araştırma sonuçlarıyla uygulama yapılan okul ve katılımcılar açısından küçük düzeyde de olsa bir farkındalık oluşmuştur. Oluşan bu farkındalık ile öğretmenlerin tükenmişliğine neden olan faktörler tespit edilmiş, bu yönde yapılan iyileştirmelerle daha sağlıklı bir eğitim ortamı oluşturulmaya çalışılmıştır.

Yöntem

Tarama modelinin ilke ve yöntemlerine ayrıca doküman incelemesi kurallarına uyulmuştur. Tarama modelleri, geçmişte ya da halen var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımlarıdır. Araştırmaya konu olay birey ya da nesne kendi koşulları içinde olduğu gibi tanımlamaya çalışılır. Onları herhangi bir şekilde değiştirme etkileme çabası gösterilemez. Bilinmek istenen şey vardır ve oradadır. Önemli olan onu uygun bir biçimde gözleyip belirleyebilmektir (Karasar, 2009). Bu ilkedен hareketle tarama modeli uygulanmış ve veriler olduğu gibi ortaya konulmuştur.

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu İstanbul ilinde üç okulda görevli 80 öğretmen oluşturmaktadır. Araştırma için aynı okullarda görev yapan tüm öğretmenlere erişilmeye çalışılmıştır. Dolayısıyla bir örneklem seçimi yoluna gidilmemiştir. Araştırmaya katılanların demografik özelliklerini belirlemek amacıyla katılımcıların cinsiyet, kıdem yılı, medeni durum, yaş ve durumu ile ilgili bilgiler toplanmıştır. Bu bilgiler aşağıdaki gibidir.

Katılımcıların cinsiyetlerine ilişkin bulgular aşağıda yer alan Tablo 1.'de gösterilmiştir.

Tablo 1. Katılımcıların Cinsiyete Ait Bulgular

Cinsiyet	f	%
Kadın	33	41,3
Erkek	47	58,8
Total	80	100,0

Araştırmaya katılanların %47,1'ini (33) kadın öğretmenler, %58,8'ini (47) erkek öğretmenler oluşturmuştur. Erkek öğretmenlerin sayısının kadınlardan fazla olduğu görülmüştür.

Katılımcıların Kıdem Yılına İlişkin Bulgular

Katılımcıların kıdem yılına ilişkin bulgular aşağıda yer alan Tablo 2.'de gösterilmiştir.

Tablo 2. Katılımcıların Kıdemine Ait Bulgular

	f	%
0-1 yıl	8	10,0
2-5 yıl	17	21,3
6-10 yıl	33	41,3
11-20 yıl	22	27,5
Total	80	100,0

Katılımcıların %10'u (8) 0-1 yıl arasında, %32,3'u (17) 2-5 yıl arasında ve %41,3'u (33) ise 6-10 yıl ve son olarak 11-20 yıl arasında çalışanların oranının %27,5 olarak ifade etmiştir. Kıdem yılı en yüksek grup 6-10 yıl arasında çalışanlardan oluşmuştur.

Veri Toplama Araçları

Bu çalışma için Maslach Tükenmişlik Ölçeği kullanılmıştır. Ölçek 22 maddeden oluşmakta olup öğretmenlerin tükenmişlik düzeyini ölçmeye yarayan sorulardan oluşmaktadır. Ölçeğin güvenilirliğini test etmek amacıyla ölçek geliştirme aşamasında yapılan güvenilirlik analizi sonuçları şu şekildedir; Güvenilirlik analizi sonucunda Cronbach's Alpha değeri Alfa = 0,749 olarak bulunmuştur. Bulunan değer ölçeğin oldukça güvenilir olduğunu göstermektedir. Kişisel Başarı, Duyarsızlaşma, Duygusal Tükenme olmak üzere ölçekte 3 faktör bulunmaktadır.

Verilerin Toplanması ve Analizi

Araştırmada veriler araştırmacı tarafından yüz yüze toplanmıştır. Öncelikle örnekleme dahil edilen okul için gerekli sözel izin alınmıştır. Çalışmaya gönüllü olarak katılmak isteyen öğretmenlere yüz yüze anket iletilmiştir. Çalışmaya katılan katılımcı sayısı 200 kişidir. Ancak bazı soruların boş bırakılması, bazı soruların okunmadan işaretlenmesi gibi durumlar nedeniyle örnekleme dahil edilen katılımcı sayısı 80 kişi olmuştur. Toplanan veriler SPSS programında analiz edilerek araştırmanın problemine kuramsal ya da pratik açıdan çözüm önerileri sunacak şekilde işlenmiş, çözümlenmiş ve yorumlanarak öneriler getirilmiştir. Öğretmenlerin tükenmişlik durumlarının hangi düzeyde olduğunu tespit etmek için betimsel istatistik yapılmıştır. Katılımcıların cinsiyetine göre tükenmişlik durumlarının farklılaşıp farklılaşmadığını anlamak için T testi, mesleki kıdem yılına göre değişip değişmediğini anlamak için Anova testi yapılmıştır.

Bulgular Ve Yorum

Bu bölümde araştırma için toplanan verilerin analiz edilmesi sonucunda elde edilen bulgulara yer verilmiştir.

Öğretmenlerin Tükenmişlik Durumlarının hangi düzeyde olduğuna dair Bulgular

Öğretmenlerin tükenmişlik durumlarının hangi düzeyde olduğuna dair bulgular Tablo 3'te verilmiştir.

Tablo 3. Öğretmenlerin Tükenmişlik Durumlarının Hangi Düzeyde Olduğuna Dair Bulgular

İfadeler	N	Ort.	s
İşimden soğuduğumu hissediyorum.	80	3,4125	,79067
İş dönüşü kendimi ruhen tükenmiş hissediyorum.	80	3,1250	,71821
Sabah kalktığımda bir gün daha bu işi kaldıramayacağımı hissediyorum.	80	3,1125	,63632
Öğrencilerimin ne hissettiğini hemen anlarım.	80	1,8500	,81287
Bazı öğrencilere sanki insan değilmiş gibi davrandığımı fark ediyorum.	80	1,6250	,57147
Bütün öğrencilerle uğraşmak benim için gerçekten çok yıpratıcı.	80	3,1250	,51250
Öğrencilerin sorunlarına en uygun çözüm yolunu bulurum.	80	3,1500	,53011
Yaptığım işten yıldığımı hissediyorum	80	1,6000	,53943
Yaptığım iş sayesinde öğrencilerin yaşamına katkıda bulunduğuma inanıyorum.	80	3,1375	,52153
Bu işte çalışmaya başladığımdan beri insanlara karşı sertleştim.	80	3,1625	,56128
Bu işin beni giderek katılaştırmasından korkuyorum.	80	3,1875	,59733
Çok şeyler yapabilecek güçteyim.	80	3,2000	,60379
İşimin beni kısıtladığını hissediyorum.	80	3,1750	,61160
İşimde çok fazla çalıştığımı hissediyorum.	80	3,1875	,59733
Öğrencilere ne olduğu umurumda değil.	80	1,7125	,49746
Doğrudan doğruya öğrencilerle çalışmak bende çok fazla stres yaratıyor	80	3,2875	,74958
Öğrencilerle aramda rahat bir hava yaratıyorum	80	4,6000	,51803
Öğrencilerle yakın bir çalışmadan sonra kendimi canlanmış hissediyorum.	80	1,9000	,72216
Bu işte birçok kayda değer başarı elde ettim.	80	3,5700	,65976
Yolun sonuna geldiğimi hissediyorum.	80	3,1500	,59746
İşimdeki duygusal sorunlara serinkanlılıkla yaklaşıyorum.	80	4,5500	,48718
Öğrencilerin bazı problemlerini sanki ben yaratmışım gibi davrandıklarımı hissediyorum.	80	3,5500	,70979
Genel Toplam	80	3,21	,53112

Tablo 3 değerlendirildiğinde katılımcıların tükenmişlik ile ilgili sorulara verdikleri yanıtlar değerlendirildiğinde genel ortalamanın ($\bar{X}=3,21$) olduğu görülmektedir.

Katılımcıların sorulara verdiği cevaplara göre ortalamalarda en düşük puan ortalamasına sahip sorular sırası ile aşağıdaki şekilde olmuştur;

- Yaptığım işten yıldığımı hissediyorum ($\bar{X}=1,60$)
- Bazı öğrencilere sanki insan değilmiş gibi davrandığımı fark ediyorum ($\bar{X}=1,62$)
- Öğrencilere ne olduğu umurumda değil. ($\bar{X}=1,71$)

Katılımcıların sorulara verdiği cevaplara göre ortalamalarda en yüksek puan ortalamasına sahip sorular sırası ile aşağıdaki şekilde olmuştur;

- Öğrencilerle aramda rahat bir hava yaratıyorum ($\bar{X}=4,60$)
- İşimdeki duygusal sorunlara serinkanlılıkla yaklaşırım ($\bar{X}=4,55$)
- Bu işte birçok kayda değer başarı elde ettim. ($\bar{X}=3,57$)

Öğretmenlerin Tükenmişlik Durumlarının Cinsiyetlerine Göre Bulguları

Katılımcıların cinsiyetine göre normal dağılım vardır ve varyanslar homojendir. Katılımcıların cinsiyetlerine göre faktörler açısından anlamlı bir farklılık “Okul Ortamı”, alt boyutunda bulunmuştur. %95 güven aralığında $sig < 0,05$ ’tir.

Katılımcıların cinsiyetine göre tükenmişlik durumlarının farklılaşp farklılaşmadığını anlamak için T testi yapılmış olup sonuçları Tablo 4.’de gösterilmiştir.

Tablo 4. Katılımcıların Cinsiyetlerine Göre T-Testi Sonuçları

	Cinsiyet	N	Ort.	s	t	p
Kişisel Başarı	Kadın	33	3,9242	,69733	,12139	,314
	Erkek	47	3,7703	,57245		
Duyarsızlaşma	Kadın	33	3,7576	,84686	,14742	,882
	Erkek	47	3,7297	,71075		
Duygusal Tükenme	Kadın	33	3,8874	,28961	,05041	,007
	Erkek	47	3,6834	,32145		

Tablo 4. değerlendirildiğinde Erkek ve kadın katılımcıların verdikleri cevapların ortalamaları “Duygusal Tükenme” alt boyutu için farklılık göstermiştir. Erkek öğretmenlerin verdikleri cevapların ortalamaları ($\bar{X}=3,68$) kadın öğretmenlerin verdikleri cevapların ortalamalarından ($\bar{X}=3,88$) düşüktür. Duygusal Tükenme konusunda kadın öğretmenler daha olumlu görüşe sahiptir.

Katılımcıların Mesleki Kıdem Yılına Göre Tükenmişlik Algularına Ait Bulgular

Katılımcıların tükenmişlik düzeylerinin mesleki kıdem yılına göre değişip değişmediğini anlamak için Anova testi yapılmış olup sonuçlar Tablo 5’te verilmiştir.

Katılımcıların kıdem yılına göre tüm alt boyutlar için normal dağılım vardır ve varyanslar homojendir. Katılımcıların kıdem yılına göre “Duyarsızlaşma” ve “Duygusal Tükenme” alt boyutlarında anlamlı bir farklılık görülmüştür. Anova tablosundan da anlaşılacağı üzere bu iki faktör için %95 güven aralığında $sig < 0,05$ ’tir.

Tablo 5. Katılımcıların Kıdem Yılına Göre Anova Analizi

ANOVA						
		Kareler toplamı	df	Kareler ortalaması	F	Sig.
Kişisel Başarı	Gruplar arası	,711	2	,355	2,592	,082
	Grup içi	9,189	67	,137		
	Toplam	9,899	69			
Duyarsızlaşma	Gruplar arası	2,461	2	1,231	8,964	,000
	Grup içi	9,199	67	,137		
	Toplam	11,660	69			
Duygusal Tükenme	Gruplar arası	,930	2	,465	5,022	,009
	Grup içi	6,200	67	,093		
	Toplam	7,130	69			

Duygusal Tükenme ve duyarsızlaşma alt boyutunda katılımcıların verdikleri cevaplar iki grupta toplanmıştır. En büyük farklılık 0-1 yıl arası çalışanlar ile 11 yıl ve üzeri çalışanların verdikleri cevapların ortalamaları arasında farklılık vardır. 0-1 yıl arasında çalışanları 11 yıl üzeri çalışanların cevaplarının ortalamalarından daha düşüktür. Ayrıca kıdem yılı arttıkça verilen cevapların ortalamaları da yükselmektedir.

Kişisel başarı alt boyutunda katılımcıların verdikleri cevaplar iki grupta toplanmıştır. 2-5 yıl çalışma süresine sahip katılımcılar ile 0-1 yıl ve 2-5 yıl ve üzeri çalışma süresine sahip katılımcıların verdikleri cevapların ortalamaları arasında farklılık vardır. 2-5 yıl kıdem süresine sahip katılımcıların cevaplarının ortalaması diğer kıdem yılına sahip katılımcıların cevaplarının ortalamasından düşüktür.

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Öğretmenlerin tükenmişlik algılarının belirlemek amacıyla tasarlanan çalışmada öğretmenlerin genellikle tükenmişlik algılarının yüksek olduğu görülmektedir. Katılımcıların sosyo-demografik özellikleri ile duygusal tükenme, duyarsızlaşma ve kişisel başarı boyutları arasında anlamlı bir farklılık olmadığını tespit etmek amacıyla yapılan analizlerde cinsiyet ve mesleki kıdem yılı arasında anlamlı farklar olduğu bulunmuştur.

Yapılan analizlere göre;

1. Öğretmenlerin genel olarak mesleki tükenmişlik düzeylerinin orta seviyede olduğu ortaya çıkmıştır.

2. Kadın öğretmenlerin erkek öğretmenlere göre daha fazla duygusal tükenmişlik yaşadıkları sonucuna ulaşılmıştır.
3. Mesleki kıdem yılı süresiyle ilişkili olarak çalışma süresi az olan öğretmenlerin duyarsızlaşma, duygusal tükenme ve düşük kişisel başarı algıları daha yüksektir. İleri yaşlarda öğretmenlerin kazandıkları deneyimin olumlu algıya neden olacağı düşünülebilir.

Öğretmenlerin önemli ölçüde mesleklerini isteyerek ve severek tercih etmemiş olmalarıdır. Bu sonucun çalışmanın sonuçlarıyla doğrudan ilgili olduğu düşünülmektedir.

Alan yazın incelendiğinde mesleki tükenmişle ilgili birçok araştırma, makale, kitap gibi yayın mevcuttur. Bu çalışmanın hem ulusal hem de uluslararası alan yazına katkıda bulunacağı düşünülmektedir. Okullardaki birçok stres yapıcı öge bulunmakta olup bunlar ilk aşamada öğretmeni etkilemekte, sonraki aşamalarda ise öğrenciyi, veliyi, okulu ve son olarak da eğitim-öğretimin kalitesini etkilemektedir. Bu yüzdende öğretmenlerde stres yapabilecek unsurları anlamak ve bunların mesleki tükenmişliğe dönüşmesini engellemek gerekmektedir. Bunu yapabilmek için de tükenmişliği etkileyen değişkenlerin bulunması uygun olacaktır. Maslach tükenmişlik envanteri yardımı ile bu değişkenlerin mesleki tükenmişlik üzerine etkilerine bakılmıştır.

Ankara'daki okullarda görev yapmış olan bilgisayar öğretmenlerinin karşılaştıkları sorun sayısı ve tükenmişliklerinde anlamlı bir farklılık görülmemiştir (Deryakulu, 2005). Tükenmişlikte hizmet süresi değişkenine bakıldığında anlamlı bir sonuç bulunmamıştır (Peker, 2002; Ak, 2014; Tunç, 2013; Yalçın, 2011; Karakuş, 2008). Tam tersini iddia eden çalışmalarda mevcuttur: Okul yöneticilerine yapılan çalışmada farklı değişkenlere göre tükenmişlik durumu incelenmiştir. Okul yöneticilerinde kıdem yılı 0-5 arasındakilerin diğer kıdem yıllarından oldukça yüksek olduğu görülmüştür (Izgar, 2000). 366 öğretmenin katıldığı araştırmada tükenmişliğin hizmet süresi değişkenine göre bakıldığında anlamlılık saptanmıştır (Dolunay, 2002).

İlköğretim okulunda yapılan çalışma 720 kişiye uygulanmıştır. Bu çalışmada cinsiyetin tükenmişlik yönünde anlamlı bir farklılık oluşturmadığı görülmüştür (Tümkaya, 1996). Özel eğitim öğretmenlerinin demografik ve mesleki değişkenlere göre tükenmişlik düzeylerine Maslach Tükenmişlik Envanteri kullanılarak bakılmıştır. Cinsiyet değişkende anlamlı bir farklılık görülmemiştir (Oruç, 2007). Örneklemdeki öğretmenlerde çalışma yılı

değişkenine göre anlamlılık görülmemiştir (Özipek, 2006). Çalışma yılına göre tükenmişliğe bakıldığında anlamlı bir farklılık görülmemiştir (Çavuşoğlu, 2005).

Öneriler

- Birçok farklı nedeni olan mesleki tükenmişliğin azaltmaya yönelik işlemler yapılabilir. Örneğin bireyleri geliştirici hizmet içi eğitimlerin verilmesi, öğretmenler üzerinde oluşan aşırı ders yükü azaltılabilir, motivasyon verici etkinlikler yapılabilir.
- Bu çalışma farklı bölgelerde, öğretmenlerde, okullarda, branşlarda tekrardan yapıp yeni örneklerde karşılaştırma yapılabilir. Bu çalışma nicel yöntemli bir çalışmadır. Araştırmaya genişlik katabilmek için nitel yöntemlerle çalışılabilir.

Kaynakça

- Ak, N. (2014). *Mesleki ve teknik ortaöğretim kurumlarında görev yapan öğretmenlerin tükenmişlik düzeylerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi* [Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Osmangazi Üniversitesi.
- Bursalıoğlu, Z. (1987). *Okul yönetiminde yeni yapı ve davranış*. Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayını.
- Cemaloğlu, N. Erdemoğlu-Şahin, D. (2007). Öğretmenlerin mesleki tükenmişlik düzeylerinin farklı değişkenlere göre incelenmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*. 15(4), 465- 484.
- Çavuşoğlu, İ. (2005). *Endüstri meslek liselerinde çalışan öğretmenlerin tükenmişlik düzeyleri ile bazı kişisel değişkenler arasındaki ilişki (Bolu İli Örneği)* [Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Abant İzzet Baysal Üniversitesi.
- Deryakulu, D. (2005). *Bilgisayar öğretmenlerinin tükenmişlik düzeylerinin incelenmesi*. Sandal Yayınları.
- Dolunay, A. B. (2002). *Genel liseler ve teknik-ticaret-meslek liselerinde görevli öğretmenlerde tükenmişlik durum araştırması, Keçiören ilçesi*. [Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Ankara Üniversitesi.
- Gürbüz, Z. (2008). *Kars ilinde görevli okul öncesi öğretmenlerinin iş tatmin düzeyleri ve mesleki tükenmişlik düzeylerinin incelenmesi* [Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Marmara Üniversitesi.
- Izgar, H. (2001). *Okul yöneticilerinde tükenmişlik*. Nobel Yayın Dağıtım.

- Karakuş, G. (2008). *Özel ilköğretim ve ortaöğretim kurumlarında çalışan öğretmenlerin tükenmişlik düzeylerinin bazı değişkenlere göre incelenmesi*. [Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Gazi Üniversitesi.
- Karasar, N. (2009). *Research Method*. Nobel Yayıncılık.
- Oruç.S. (2007). *Özel eğitim alanında çalışan öğretmenlerin tükenmişlik düzeylerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi*. [Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Çukurova Üniversitesi.
- Özipek, A. (2006). *Ortaöğretim okullarında görev yapan öğretmenlerde mesleki tükenmişlik düzeyi ve nedenleri*. [Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Trakya Üniversitesi.
- Peker, R. (2002). İlköğretim okullarında görev yapan öğretmenlerin mesleki tükenmişliklerine etki eden faktörler. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 15(1), 305-318.
- Tunç, V. (2013). *Tarih öğretmenlerinin iş doyum ve mesleki tükenmişlik düzeylerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi*. [Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Yüzüncü Yıl Üniversitesi.
- Tümkiye, S. (1996). *Öğretmenlerdeki tükenmişlik, görülen psikolojik belirtiler ve başa çıkma yolları*. [Yayınlanmamış Doktora Tezi]. Çukurova Üniversitesi.
- Yalçın, M. (2011). *Özel eğitim kurumlarında çalışan eğitimcilerin tükenmişlik düzeylerinin empatik eğilim ve bazı değişkenler ile olan ilişkisi*. [Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Gaziantep Üniversitesi.